

Forfatter: Blicher, Steen Steensen

Titel: Udvalgte værker

Citation: Blicher, Steen Steensen: "Udvalgte værker", i Blicher, Steen Steensen: *Udvalgte værker*, Gyldendal, 1982-83, s. 402. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/text/adl-texts-blich07-shoot-idm139805836883984.pdf> (tilgået 06. maj 2024)

Anvendt udgave: Udvalgte værker

Viborg Amt og andre skrifter

Mønt, mål og vægt i ældre tid

Mønt

1397 reorganiseredes det danske møntvæsen efter tysk mønster: en mark sølv à 16 skilling à 12 penning. Ved dalerens indførelse i Danmark 1516 blev forholdet: 1 daler à 3 mark à 16 skilling, en kurs, der holdt sig til statsbankerotten i 1813. Derefter indførtes rigsbankdaleren som deltes i 6 mark à 16 skilling. 1854 afløstes rigsbankdaleren af rigsdaleren. Ved overgangen til kronesystemet i 1873 forsvandt skillingen.

1 dukat = $8\frac{1}{2}$ kr.

Mål

Tønde bruges i flere forbindelser både som flademål og som rummål.

1 tønde guld = 100.000 rigsbankdaler

1 tønde hartkorn (egl. "hårdt korn": rug eller byg): om jordstykke, hvori der kan sås en tønde hårdt korn. 1 tønde hartkorn var i Jylland på Blichers tid = 2-16 tdr. land (på øerne: 2-6), alt efter jordens bonitet. Hartkornsskat: fællesbetegnelse for forskellige skatter på jord; blev i 1903 afløst af ejendomsskyld.

1 tønde land = 14000 kvadratalen = 5516,2 m² = 0.5516 ha.

1 tønde (rummål) = 8 skæpper à 4 fjerdingkar

1 skæppe jord = $\frac{1}{8}$ td. land = 689,5 m²

1 skæppe (rummål) = $\frac{1}{8}$ tønde = 17,4 dm³

1 pot = 4 pægle = 0.965 l

1 anker = 39 potter alen = 2 fod = 24 tommer = 0.628 m

1 kvarter = $\frac{1}{4}$ alen

1 mil = 4 fjerdingvej = 24000 fod = 7,532 km

403

Vægt

1 pund = 0,5 kg

1 skålpund = 1 pund

1 lispund = 16 pund = 8 kg

1 skippund = 20 lispund = 160 kg

1 mark: anvendtes indtil 1875 dels som handelsvægt = 250 gram, dels som guld - eller sølvvægt = 235,29 gram

Viborg Amt, 1839, XXIII
75 82 83

Hørindustrien

Viborg Amt XXIII
85 86 89

"*Hun gjør kosteligt Linklæde*"

Viborg Amt, XXIII

Salomons Ord: Ordspr. 31. 21-27
404

Af: Binæringsveje

Kalkbrænderie

Viborg Amt, XXVI
90 92 93

Pottemagerie

Viborg Amt XXVI

94

2.

Faarefoldning

Landoeconomiske Tidender september og oktober 1816
95 96 98 405

Et lidet Bidrag til Kundskab om Vexeldrivt

Landoeconomiske Tidender marts og april 1817 denne... for vort Landbrug lykkelige Crisis: på mange måder var pengenes forvirrede tilstand omkring bankerotten 1813 til fordel for landmændene
99 101 102

Forslag til den jyaske Qvægraces yderligere Forædling

Randers Avis 26.2.1838

Denne artikel blev forelagt in extenso for Randers Amts Husholdningsselskab, men først to år efter bestemte man sig for at indkøbe 6 tyre og 2 køer af ægte jysk race
102

Hesteavl

Viborg Amt XIX

Landhuusholdningsselskabets censor (proprietær, amtsforvalter J. H. Bindsbøll) havde mange indvendinger mod dette afsnit. Kritikken, anbragt som fodnoter, fylder mere end Blichers tekst. Der er imidlertid grund til at lytte lidt til censor. Han skriver bl.a.: "Jeg er hverken indtaget for eller imod nogen af de omhandlede Hesteracer: jeg erkender begge gode Egenskaber, og det kunde aldrig falde mig ind at ønske den jyske "Race" heelt ombyttet med det saakaldte "Fuldblod". Jeg vil heller ikke afsige nogen Dom om Gavnigheden eller Skadeligheden af Indførelsen af det engelske Blod, jeg vil opsætte denne min Dom [...] indtil vi see hvad denne Krydsning fører til; og naar Afkommet først er 5 à 6 Aar gammelt kunne vi komme til denne Kundskab"

406

3.

Om de jyske Hedemosers Opdyrkning

Nye landøkonomiske Tidender IV, 1821
108 109 110

Om raae Jorder og disses Opdyrkning

Viborg Amt X
112 114

Engene og deres Cultur

Viborg Amt I: Om Jordernes Overflade og Beskaffenhed samt om Enge i Almindelighed og Vandingsenge i Særdeleshed
116 117 118

Skovplantningerne

Viborg Amt XXII: Om Skovvæsenet og Tørveskjær
119₄₀₇ 120 121

Om Havedyrkningen

Viborg Amt XXI
122 124 125

4.

Brændevinsbrænding

Viborg Amt XV: Om Kornvarernes Beskaffenhed, Rensning og Tørring m.v.

Naturligvis måtte Landhuusholdningsselskabets censor bemærke at "Selskabet aldeles maa misbillige Forfatterens Mening om almindelig Frihed til Brændevinsbrænding"
126 129₄₀₈

Viborg Tugt- og Forbedringshus

Viborg Amt XXVI: Binæringsveje 12
131 132 133₄₀₉